

Sunnuntai 6.7.2014

Saarna 10:00

Simo Juntunen

4. sunnuntai helluntaista 2014

Luuk 15: 11-32

”Jos teidän sydämissänne on jotakin, minkä te koette kosmiseksi ilosanomaksi, miksei se heijastu teistä kirkaammin”? Näin kysyi filosofi ja professori Esa Saarinen Kotimaa-lehden haastattelussa Juhannuksen alla. Hän toivoi kirkkoon ja kristityille lisää rohkeutta kohdata elämänsä ja itsensä. Jeesuksen perusviesti Saarisen mukaan on havahtuminen siihen ihanuuden siemeneen, joka on kätkeytynä jokaiseen ihmiseen. Jotakin tästä kätkeytystä siemenestä, kaiken elämän mittaamattomasta arvosta, mutta myös ilosanoman heikosta heijastumisesta kertoi tämän päivän evankeliumi.

Jeesuksen vertaus Isästä ja kahdesta pojasta on Uuden testamentin tutuimpia ja kauniimpia kertomuksia. Vertaukselle on annettu nimeksi tuhlaajapoikakertomus nuorimman veljen mukaan vaikka kertomuksessa keskeisessä osassa ovat myös vanhempi veli ja isä. On sanottu, että tämä vertausten kirkkain helmi on kuin evankeliumi evankeliumeissa. Se on kuin tosikertomus elävästä elämästä. Sen sanoma on kuin koko Raamattu lyhyesti esitettynä. Tällaisia kahden veljesten kaltaisia me ihmiset olemme ja tällainen vertauksen Isän kaltainen on Jumala, meidän Isämme taivaassa.

Mikä meitä, sinua ja minua tässä vertauksessa puhuttelee tänään? Tunnistatko siinä itsesi tai lähimmäisesi? Kuuletko siinä kenties heijastuksia omasta elämäntarinastasi, kasvusta tai kodistasi? Tai näetkö vertauksen kuvaavan kirkkoamme, seurakuntaa ja kristittyjen yhteiselämää riitoineen ja jännitteineen? Puhutteleeko sinua vertauksessa nuoremman veljen vaikea matka, alennustila, nöyrytyminen ja sitä seuraava kääntyminen takaisin kotiin sisäisesti ja ulkoisesti rikkilyötynä.

Vai kylmääkö sinuakin isonveljen sydämen kovuus, hyytävä asenne Isän osoittamaa hyväksyntää ja rakkautta kohtaan tai kaiken tuhlaannutta veljeä kohtaan, vai isonveljen epäoikeudenmukaisuuden kokemus? Olenko minäkin toisia kohtaan kenties tällainen? Liikuttaako sydäntäsi vertauksen isä, joka antaa lapsilleen vapauden, eikä kiellä rakkauttaan kummaltakaan pojaltaan vaikka toinen palaa kotiin nälissään, kaiken menettäneenä, perintönsä, itsensä ja omanarvontunnon kadottaneena ja kun toisen mieli on myrtynyt?

Minullakin on kaksi poikaa. Näiden kahden murrosikään tai sen kynnykselle varttuneen veljesten isänä vertaus puhuttelee itseäni monin tavoin. Onhan sanottu, että muisto omasta isästä vaikuttaa meissä käsityksiimme ja ajatuksiimme Jumalasta. Missä isä jää etäiseksi, siellä Jumalakin on kaukana. Ankaraa jumalakuvaa selitetään usein vaativalla isällä. Lapsi janoaa isän huomiota ja kiitosta. Veljeksistä vanhimpaan, esikoiseen kohdistuvat odotukset vaikuttavat usein vaativammalta kuin nuorempaan, joka pääsee helpommalla. Velvollisuuden tunto painaa usein vanhimman veljen hartioilla, jonka odotetaan usein katsovan nuoremman perään ja huolehtivan.

Jeesuksen vertausta Isästä ja kahdesta pojasta on usein kirkon historiassa tulkittu alkuperäistä tarkoitusta laajemmissa merkityksissä ja sille on annettu erilaisia hengellisiä merkityksiä. Toisin sanoen vertausta on allegorisoitu eli tulkittu eri aikoina erilaisiin tarkoituksiin. Kun näin on tehty, on nähty enemmän, kuin mitä vertaus alun perin yritti kertoa. Onhan tähän kertomuksen viitattu vaikkapa silloin, kun on yritetty rakentaa armonjärjestyksen tikapuita ja selittää tietä siihen, kuinka ihminen löytää armon tai millainen on kotiin palaavan sielunelämä. Siitä ei tässä vertauksessa oikeastaan ole nyt kysymys. Mitä siis tällä vertauksella Jeesus tahtoi sanoa? Mihin kysymykseen hän halusi vastata?

Luukkaan evankeliumin 15 luku alkaa kertomalla kuinka Jeesuksen toiminta ja opetukset olivat herättäneet laajaa kiinnostusta. Hänen luokseen tuli myös publikaaneja ja julkisyntisiä, koska he halusivat kuulla häntä. Tämä herätti paheksuntaa ja nurinaa fariseusten ja lainopettajien keskuudessa: ”Tuo mies hyväksyy syntiset seuraansa ja syö heidän kanssaan”. Tähän paheksuntaan Jeesus vastaa kolmella eri vertauksella, joista viimeisin on tänään kuultu vertaus isästä ja kahdesta pojasta. Kaksi aiempaa olivat kadonnut hopearaha ja laumastaan eksynyt lammas. Vertauksilla Jeesus perustelee omaa toimintaansa syntisten ystävänä.

Kaikki kolme vertausta puhuvat kadottamisesta, etsimisestä ja löytämisestä. Ja jokaisessa järjestetään ilojuhlat, kun kadonnut löytyy, eksynyt palaa ja syntinen tekee parannuksen. Näiden vertausten sanoma Jumalan hyvyydestä ja rakkaudesta on osoitettu erityisesti vanhimman veljen kaltaisille ihmisille, jotka nurisevat Jeesukselle hänen ottaessaan vastaan syntisiä ja syödessään heidän kanssaan. ”Jumala on armollinen, mutta te olette toisianne kohtaan armottomia. Jos te palvelette Jumalaa, joka armahtaa, miksi te toimitte toisin lähimmäistänne kohtaan? Monet kristityt ovat tunnistaneeet vanhimmassa veljessä ja hänen sydämensä kovuudessa itsensä” (Porkola), mutta usein myös toisensa, hänet, jota on hieman vaikea sietää ja kestää.

Miksi ilo ja juhлариemu eivät heijastu kirkkaammin ulospäin? Tai käykö pikemminkin niin kuin vertauksessa, että Jumalan hyvyyttä kohtaan tunnetaankin katkeruutta varsinkin, kun se kohdistuu niihin, jotka eivät ole sitä ansainneet, syntiset ja publikaanit? Olisiko syynä se, että sydämemme ei täyty ilosanomasta vaan sen täyttää muu, kuten huomio näihin kahden veljeksien erilaiseen elämään ja vertaamme niihin itseämme. Suuntaamme huomion ihmiseen ja ihmislähtöiseen uskonnollisuuteen ja jumalisuuteen, suorittamiseen tai suorittamatta jättämiseen. Askaroimme ja mestaroimme mieluummin moraalin alueella. Teemme parannusta toisten synneistä, emme omistamme. Unohdamme vertauksen Isän, joka on lopulta se, joka yksin jakaa hyvää, osoittaa rakkautta, järjestää juhlan ja kutsuu niihin mukaan?

Näillä Lapuan herättäjäjuhlilla on kolmen juhlapäivän aikana puhuttu ja veisattu paljon ihmisen kaipaudesta, Isän ikävästä ja toivottu Kristuksen läsnäoloa elämään. Juhlien puheissa on toistunut ajatus, että Kristuksen ja syntisen väliin ei saa asettaa mitään. Ja samalla on kysely, mitä kaikkea siihen väliin yritetään esteeksi ja ehdoksi asettaa.

Perjantain aattoseurojen viimeisessä puheessa kuulumme kuinka kilvoittelu herännäisyydessä on ymmärretty jatkuvaksi taisteluksi sitä ylimääräistä vastaan, joka estää pääsyn Kristuksen luo. Puhuja, näiden juhlien juh latoimikunnan puheenjohtaja, rovasti Juha Ikola sanoi: ”Se on siis jatkuvaa hereillä oloa. Se ylimääräinen voi olla omavanhurskaan uskonnollisuuden rakentamista näennäiseksi piilopaikaksi ja turvaksi. Se ylimääräinen saattaa olla toisten vaelluksen tai oikean opin ja uskon arvioinnissa. Jatkovaa erilaisten ihmislähtöisten asioiden nostamista syntisen ja

Kristuksen väliin, erilaisten sallittujen ja kiellettyjen asioiden luetteloimista, joita Paavo Ruotsalainen aikoinaan nimitti täiden tappamiseksi”.

Hyvät ystävät, täiden tappamisen tai veljesten elämän vertailun sijaan, niin mielenkiintoista ja kasvatuksellisesti jännittävää kuin se olisikin, vertauksen keskipiste on lopulta Isä. Tästä Isästä, jonka suosiota kaivataan, jota pelätään ja jonka hyväksyntää odotetaan, siis ihmisen Jumalasta Jeesus nyt puhuu. Ja tämä vertauksen isä on erilainen kuin ne isänmallit mihin Lähi-idän patriarkalisissa kulttuureissa oli totuttu. Normaali isä olisi suojellut perheensä kunniaa voimalla ja väkivallalla. Nyt patriarkka asettuukin palvelemaan. Hän tähyää tielle päin, juoksee vastaan, avaa kätensä, syleilee ja sulkee syliinsä. Teurastuttaa vasikan ja valmistuttaa juhlaruuat. Pukee lapsensa uuteen pukuun. Hän suostuttelee ulkopuolelle jäävää katkeroitunutta isoveljeä mukaan, ottaa vastaan hänen kiukkunsa pitkämielisesti. Jeesuksen vertauksen kuvaukset isästä ovat lainausta vanhan testamentin kuvauksista Jumalan sydämen helytymisestä. Jumalan sydän muuntaa vihan ja kääntää rangaistuksen anteeksi antamiseksi.

Tällainen on meidän isä, Jumala, Kaikkivaltias. Hän näkee jokaisessa, sinussa ja minussa ”ihanuuden siemenen”, mittaamattoman arvon vaikka emme itse sitä näkisikään. Hän näkee jokaisessa luomassaan oman lapsensa, ei hylkää ja kiellä rakkauttaan koskaan, eikä missään. Et voi olla niin kadoksissa ja kaukana, et koskaan niin särkynyt ja tyhjä, että hän ei tunnista sinua omakseen. Hän antaa vapauden lähteä ja palata, pukee syntiselle ja kelvottomalle armon vaatteet, lahjoittaa elämän, vanhurskauden ja pelastuksen yksin armosta. Tämä Jumalan rakkaus, armon valtavuus syntistä kohtaan on tullut ilmi Kristuksessa, hänen kärsimyksessään, ristissä ja sovituksessa.

Heijastukoon meistä sitten ilo tai itku, kirkkaus tai pimeys, niin Jumalan rakkaus ei väisty. Tästä yli ymmärryksen käyvästä rakkaudesta körttivirsi (Sv 67) sanoo meille sisaruksille, suurille ja pienille: ”Niin huonoa ei, jonka hylkäisi hän, kun syytä ja syntiä karttuu. Jos sydämes kova kuin timantti lie, hän särkee sen rakkaudellaan, jos kauhua tuottaisi helvetin tie, hän särkee sen armahduksellaan. Jeesus vaivaiset, syntiset korjaa”.

Tästä armosta osallisena nouskaamme tunnustamaan yhteinen kristillinen uskomme.